

FOUNGA KI HE LAVAME'A

“Kae kehe ke mālohi pe ‘a
koe mo ke lototo‘a ‘aupito,
koe‘uhi ke ke tokanga ‘o
fai ‘o fakatatau ki he fono
kotoa pē, ‘aia na‘e fekau
kiate koe ‘e he‘eku
tamaio‘eiki ko Mōsese: ‘oua
na‘a ke tafoki mei ai ki he
nima to‘omata‘u pē ki he
to‘ohema, koe‘uhi ke ke
monū‘ia koe ‘i he potu
kotoa pē ‘oku ke ‘alu ki ai.”

Sōsiua 1:7

Hili 'a e ta'u 'e 40 'o e hē he toafa, kuo tu'u hake ai ha to'utangata fo'ou, pea kuo hokosia 'a e taimi ke ikuna'i ai 'a e Fonua 'o e Tala'ofá. Kuo pekia 'a Mosesese, pea kuo fili 'e he 'Otua ha taki fo'ou ki he ngaue ni: ko Sosiua. Kimu'a pea kamata 'a e ikuna, 'oku fakatou ui 'a e taki fo'ou mo e to'u tangata fo'ou ke nau falala kakato ki he 'Otua. 'I he tu'u 'a e to'u tangata lolotonga (kitautolu) 'i he kau'afonua 'o Kenani fakalangi, 'oku kei ongo malohi pe 'a e ui fakalangi: "Ke ke malohi pe mo loto-to'a 'aupito" (Sōsiua 1:7).

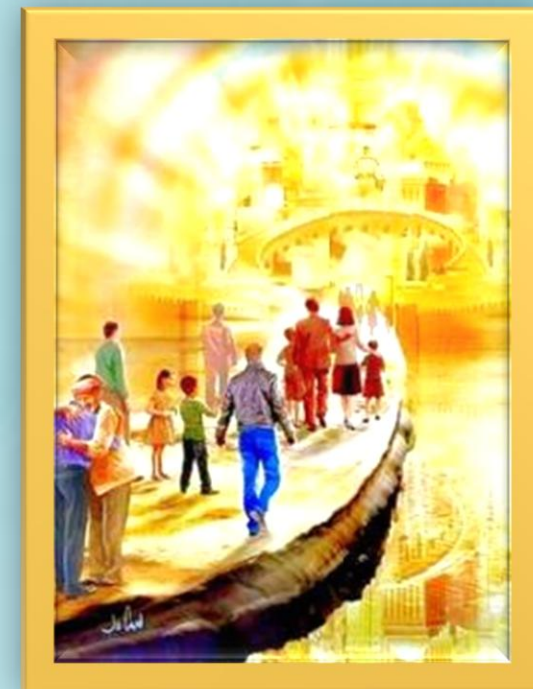
Talateu (Sosiua 1:1-3):

- Mosese mo Sosiua
- Fa'unga 'o e tohi

Ko e Misiona 'o Sosiua (Sosiua 1:4-9):

- Ma'u 'a e ngaahi tala'ofa
- Malohi mo e lototo'a
- Ko e lavame'a 'o e ngaue fakafaifekau

TALATEU

(SŌSIUA 1:1-3)

MOSESE MO SIOSIUA

“Pea hili ‘ae pekia ‘a Mōsese ko e tamaio‘eiki ‘a Sihova, na‘e hoko ‘o pehē, na‘e folofola ‘a Sihova kia Siosiu ko e foha ‘o Nuni, ko e tauhi ‘o Mōsese, ‘o pehē, ” (Sōsiua 1:1)

‘I he vahe ‘uluaki ‘o e tohi ‘a Sosiua, ‘oku lave tu‘o hongofulu ma taha ai ‘a Mosese, pea ‘oku toutou ‘asi hono hingoa ‘i he kotoa ‘o e tohi.

‘Oku lahi ‘a e ngaahi me‘a ‘oku faitatau ai ‘a e ongo taki ni

Neongo ‘oku lekooti ‘i he vahe ‘uluaki ‘o e tohi ‘a Sosiua ‘a e lilii ‘i he vaha‘a ‘o e ongo taki ma‘ongo‘onga ‘o ‘Isileli, ka ‘oku ‘ikai ha taha ia ‘o e tokotaha ‘oku fai ki ai ‘a e talanoa. Ko e tokotaha mahu‘inga tahá ko e ‘Otuá tonu, ‘a ia ko ‘Ene ngaahi folofolá ‘okú ne fakaava ‘a e tohi, pea ko ‘Ene tu‘unga takimu‘á ‘a e kaveinga tefito. ‘Oku ‘ikai ha veiveiua pe ko hai ‘a e taki mo‘oni ‘o ‘Isileli.

Na‘e ha ‘a e ‘Otua kiate kinautolu
(‘Ekesotosi 3:2-4; Sosiua 5:13-14)

Na‘e kole ange ke nau to‘o honau suu
(‘Ekesotosi 3:5 ; Sosiua 5:15)

Na‘e tala‘ofa ‘a e ‘Otua kiate kinautolu te Ne ‘iate kinautolu
(‘Ekesotosi 3:12; Sosiua 1:5)

Na‘a nau katoanga‘i ‘a e Lakaatu
(‘Ekesotosi 12:21-23; Sosiua 5:10)

Na‘a nau fou atu ‘i he vai ‘i he kelekele momoa
(‘Ekesotosi 14:21-22; Sosiua 3:14-17)

Na‘e ha‘u fakataha mo e taha ‘a e mana, pea ngata ‘a e taha
(‘Ekesotosi 16:4-5, 31; Sosiua 5:11-12)

Na‘a nau fekau‘i atu ha kau mataki ke nau mamata‘i ‘a e fonua
(Nomipa 13:1-3; Sosiua 2:1)

"Na'e hoko 'eni 'a Siosiu ko e taki 'iloa 'o 'Isileli. Na'e 'iloa ia ko ha tangata tau, pea na'e matu'aki mahu'inga 'ene ngaahi me'afoaki mo e ngaahi 'ulungaanga lelei 'i he tu'unga ko 'eni 'o e hisitolia 'o hono kakai. Na'a ne loto-to'a, loto fakapapau, mo vilitaki, vave, ta'e-fa'a-'auha, ta'etokanga ki he ngaahi me'a siokita 'i he'ene tokanga'i 'a kinautolu kuo tuku ke ne tokanga'i, pea ko e mahu'inga taha, na'e ue'i fakalaumalie ia 'e ha tui mo'ui ki he 'Otua—ko e 'ulungaanga ia 'o e tangata na'e fili fakalangi ke tataki 'a e kau tau 'a 'Isileli 'i he'enu hu ki he Fonua 'o e Tala'ofa. Lolotonga 'ene fononga 'i he feitu'u maomaonganoa na'a ne hoko ko e palemia kia Mosese, pea 'i he'ene anganofo fakalongolongo mo ta'emalualoi, 'i he'ene tu'u ma'u 'i he taimi na'e veiveiua ai 'a e ni'ihikihe, 'a 'ene tu'u ma'u ke tauhi ma'u 'a e mo'oni 'i he lotolotonga 'o e fakatu'utamaki, na'a ne fakamo'oni'i ai 'ene taau ke fetongi 'a Mosese, kimu'a pea toki ui ia ki he lakanga ko ia 'e he le'o 'o e 'Otua."

FOKOTU‘UTU‘U ‘O E TOHI

"Kuo mate ‘a ‘eku tamaio‘eiki ko Mosese. Ko ia ko ia, ko koe mo e kakai ni kotoa pe, teuteu ke a‘a atu ‘i he Vaitafe Soatani ki he fonua ‘oku ou ‘amanaki ke foaki kiate kinautolu, ki he kakai ‘Isileli" (Sosiua 1:2)

‘ Oku fakahaa‘i ‘ e he Tohi ‘ a Siosiuá ‘ a hono fakahoko ‘ o e ngaahi tala‘ofa na‘e fai ‘ e he ‘ Otuá ki ‘ Isileli ‘ i he taimi na‘á ne ‘ omai ai kinautolu mei ‘ Isipité, ‘ a ia ko hono ‘ oange kiate kinautolu ‘ a Kenani. ‘ Oku fakatou vahevahe ‘ a e talamu‘aki (vahe 1) mo e tohi ki ha kongalalahi ‘ e fa:

KOLOSÍ ki Kenani

Sōsiua 1:1-9

Sōsiua 1:1-5:12

‘Ave ‘a Kenani

Sōsiua 1:10-11

Sōsiua 5:13-12:24

VAHEVAHE ‘a e kelekele

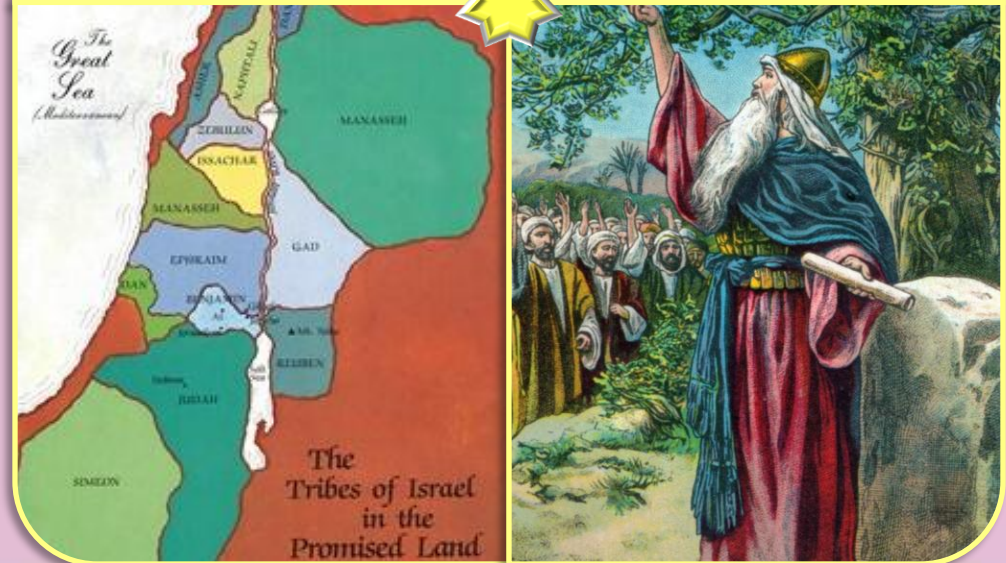
Sōsiua 1:12-15

Sōsiua 13:1-21:45

NGĀUE TOKONI fakafou ‘ i he talangofua ki he Laó

Sōsiua 1:16-18

Sōsiua 22:1-24:33

KO E MISIONA 'A SŌSIUA (SŌSIUA 1:4-9)

MA'U 'A E NGA AHI TALA'OFA

"Te u foaki kiate koe 'a e potu kotoa pe 'oku ke tu'u ai, 'o hange ko 'eku tala'ofa kia Mosese" (Sosiua 1:3)

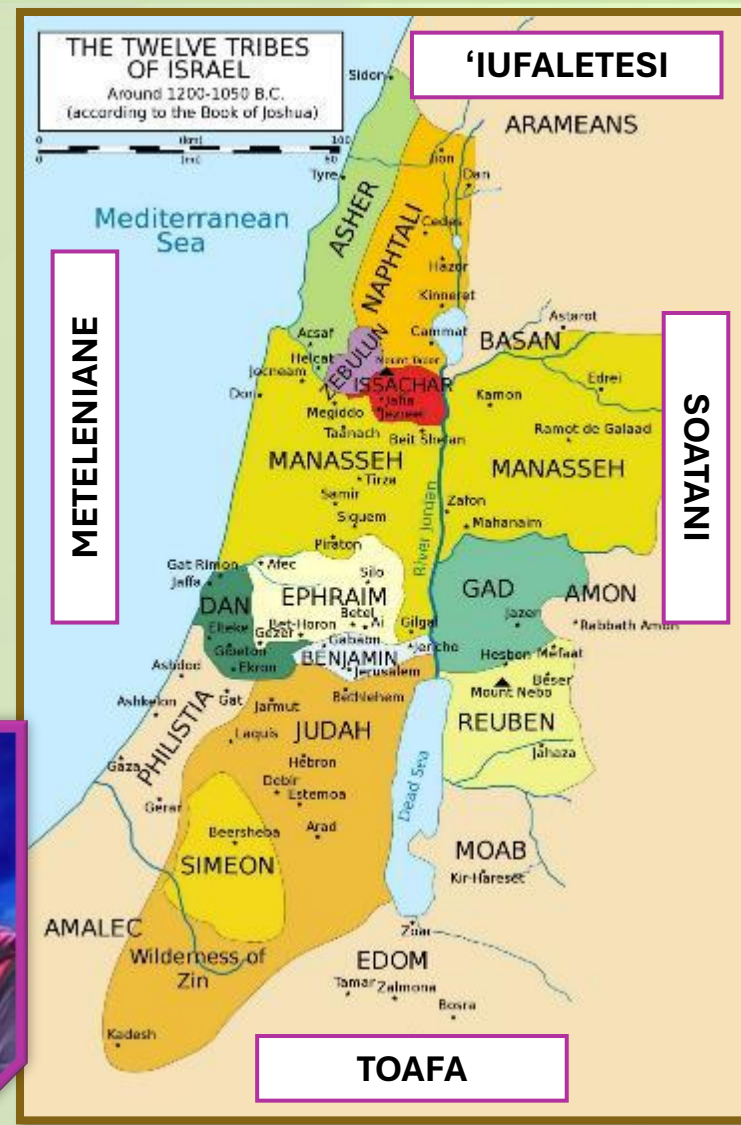
'I he Sosiua 1:3, 'oku folofola 'a e 'Otua 'i he taimi lolotonga. 'Oku ne lea fekau'aki mo Kenani 'o hange kuo 'osi foaki ia ki 'Isileli. ' Oku ' uHINGA ení na'e ' oange ' e he ' Otuá kiate kinautolu ' a e fakapapau kakato ki he lavame'a ' o e ikuna.

'Oku ne fakamanatu leva kiate kinautolu 'a e ngaahi fakangatangata 'e a'u ki ai 'a e ikuna (Sosiua 1:4): ko e kongá 'i he vaha'a 'o e Vaitafe Soatani (hahake) mo e Tahi Meteleniane (hihifo), mei he toafa (tonga) ki he Vaitafe 'Iufaletesi (tokelau).

Na'a ne tafoki leva kia Sosiua 'o fakapapau'i ange kapau 'oku ne malohi mo loto-to'a, he 'ikai lava 'e ha taha 'o fakafepaki'i ia (Sosiua 1:5-6).

Ka na'e 'ikai makatu'unga 'a e ikuna 'i he ngaahi feinga 'a Siosiua, ka 'i he 'ao 'o e 'Otua. Na'a Ne fakapapau'i ange kiate ia, 'o hange ko 'Ene fakapapau'i mai kiate kitautolu takitaha: "Te u 'iate koe" (Sosiua 1:5; Matiu 28:20).

MALOHI MO E LOTOTO‘A

“Ikai ko au kuo u fekau‘i koe? Ke ke mālohi koe pea ke lototo‘a; ‘oua na‘a ke manavahē, pea ‘oua na‘a ke puputu‘u: he ko Sihova ko ho ‘Otua ‘oku ‘iate koe ia ‘i he potu kotoa pē ‘oku ke ‘alu ki ai.” (Sosiua 1:9)

Kimu‘a pea kole kia Sosiua ha ivi mo ha loto-to‘a ‘i he tau (Sosiua 1:9), na‘e kole ‘e he ‘Otua kiate ia ha malohi mo ha loto-to‘a ke talangofua ki he Fono (Sosiua 1:7). Ko e me‘a foki ‘eni ‘oku hoko he ‘aho ni. ‘Oku kole mai ‘a e ‘Otua ke tau feinga ke tauhi ‘Ene fono (Fakaha 14:12). ‘Oku fie ma‘u ki he me‘a ni ha loto-to‘a lahi ‘i he‘etau tafa‘aki.

‘I He‘ene tafa‘aki, ‘oku Ne tala‘ofa mai "te ke ‘iate kimoutolu ‘i ha feitu‘u pe te mou ‘alu ki ai" (Sosiua 1:9), ‘o tokoni‘i kitautolu ke tau fai ‘a e tau ‘oku tau kau ki ai. ‘Oku ‘ikai ko ha tau fakatu‘asino, ka "mo e kau pule, mo e kau mafai, mo e ngaahi malohi ‘o e fakapo‘uli ‘o e kuonga ni, mo e laumalie kovi ‘i he ngaahi potu ma‘olunga" (‘Efeso 6:12). Ke fai ‘eni, kuo Ne ‘omi kiate kitautolu ‘a e ngaahi me‘atau ‘oku fie ma‘u (‘Efeso 6:13-17).

Ko e ki ki he lavame‘a ko e falala kakato ki he ‘Otua. Pea ke fai ia, ‘oku fie ma‘u ke tau fetu‘utaki mo la ‘i he ‘aho kotoa pe (‘Efeso 6:18).

KO E LAVAME'A 'O E MISIONA

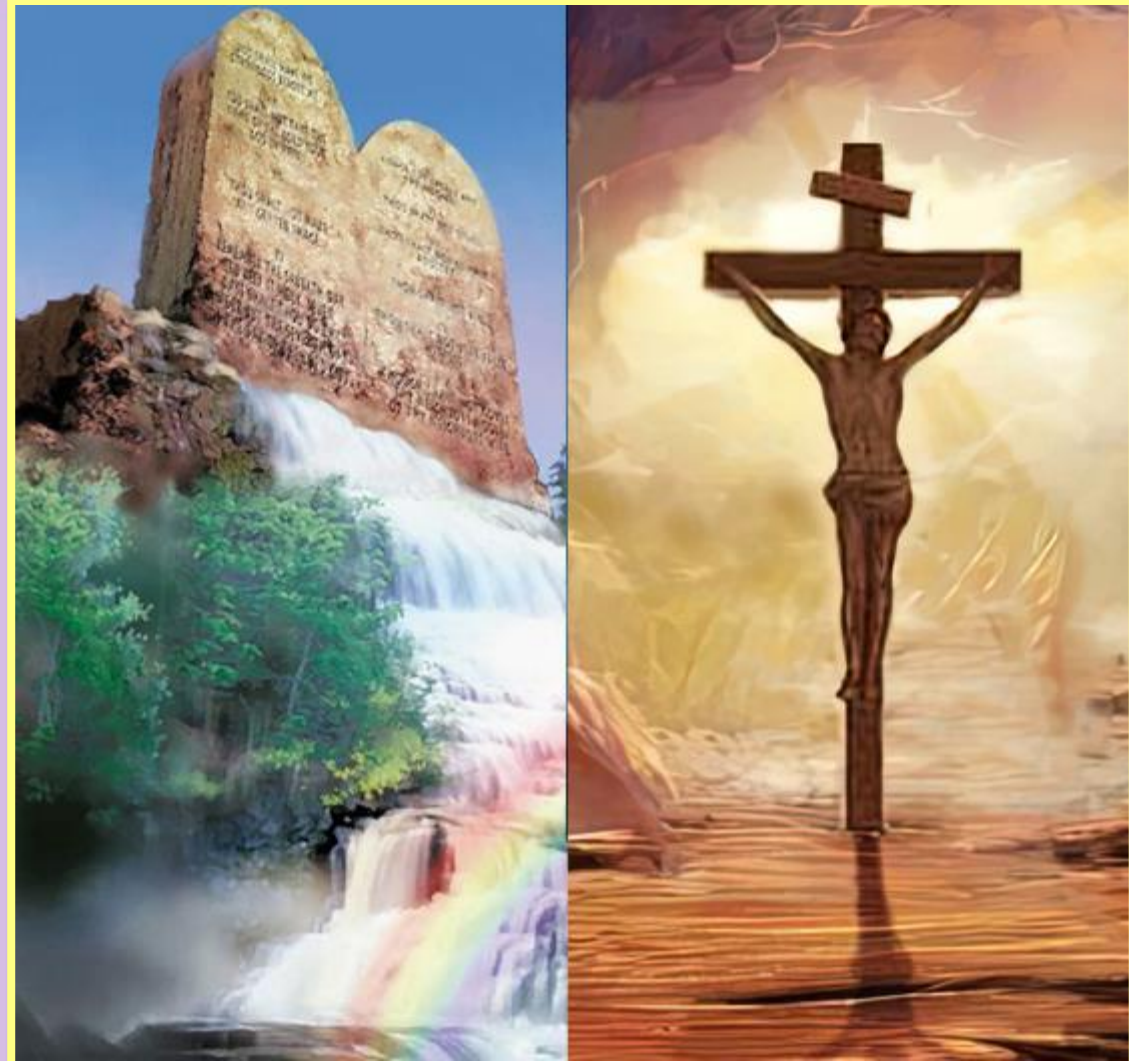
"Ko e tohi ni 'oe fono ke 'oua na'a mahu'i ia mei ho ngutu: ka ke fakalaulauloto ki ai 'i he 'aho mo e pō, koe'uhi ke ke tokanga 'o fai 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē kuo tohi 'i ai: he ko ia te ke ngaahi ke monū'ia ai ho hala, pea ke toki fai fakapotopoto ai." (Sosiua 1:8)

'Oku 'ikai fenapasi 'a e lavame'a mei he vakai fakalangi mo e lavame'a mei he vakai 'a e tangata.

'E lava ke a'usia 'a e lavame'a fakataimi 'i he mamani ko 'eni 'i hono maumau'i 'o e ngaahi fono fakalangi mo fakaetangata, ka he 'ikai lava 'a e lavame'a mo'oni mo ta'engata (Sosiua 1:8).

Te tau lavame'a kapau te tau muimui 'i he ngaahi tefito'i mo'oni mo e ngaahi me'a mahu'inga 'oku fakahaa'i 'i he Lao 'a e 'Otuá. Ka 'oku 'ikai ko e fakamo'ui 'eni 'i he ngaue? 'Ikai 'aupito. 'Oku 'ikai ke fengaue'aki 'a e tui mo e Lao, ka 'oku na fepoupou'aki (Loma 3:31). 'I he taimi 'oku tau talanoa ai ki he Lao, 'oku tau lea ki he founga 'oku totonu ke tau mo'ui ai, kae 'ikai ko e founga 'oku fakamo'ui ai kitautolu. 'Oku fakahaa'i hotau va fetu'utaki mo e 'Otua 'i he'etau talangofua ki Hono finangalo.

"'Oku ma'u ma'u pe 'e he Kalisitiane ha tokoni malohi 'i he 'Eiki. Mahalo he 'ikai ke tau 'ilo'i 'a e founnga 'o e tokoni 'a e 'Eiki; ka 'oku tau 'ilo'i 'eni: He 'ikai ke Ne teitei li'aki 'a kinautolu 'oku falala kiate Ia. 'E lava nai ke 'ilo'i 'e he kau Kalisitiane 'a e tu'o lahi hono tu'utu'uni 'e he 'Eiki honau hala, ke 'oua na'a fakahoko 'a e ngaahi taumu'a 'a e fili fekau'aki mo kinautolu, he 'ikai ke nau humu 'i he launga. 'E tu'u ma'u 'enau tui ki he 'Otua, pea he 'ikai ha 'ahi'ahi te ne ma'u ha malohi ke ue'i kinautolu. Te nau fakamo'oni'i Ia ko honau poto mo e lavame'a, pea te Ne fakahoko 'a e me'a 'oku Ne finangalo ke fakahoko 'iate kinautolu."